

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 22.

2015. október 19-20., Rákóczi falva (HU)

Költő sem foglalhatná szebben keretbe a verset... Ez a kis község (város!), miután két hónapja turnénk első előadásának volt helyszíne, most újra az anyaországi kulturális élet központjává válik. Igaz, ezt ezúttal csak a tizenkét év alatti korosztály tapasztalja – ezúttal a helyi általános iskola hat-hét-nyolcadik osztályos kisdíákjainak tartunk előadást.

Ilyen sem volt még a turné során.

Jobb befejezést, hálásabb közönséget pedig képzelni sem lehet.

Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket. – Igyekszünk követni a jézusi példát.

Nyüzsögnek, persze. Nehéz elmélyíteni egy-egy pillanatot. Sokszor a feszültséget is nevetéssel oldják. De együtt élnek, együtt lélegeznek az előadással.

Hat. Leköti őket. A tanító néni elégedett.

De vajon mit fognak fel mindebből?

Mindent. Róluk szól. Az előadás után kezükbe adjuk a kellékeket, ölelik a macit, emelik a betontömböt, fejükön napszemüveg, fülükön fejhallgató – s dől belőlük a szó. Mit érez, aki a macit tartja? – magányos; ő az egyetlen barátja; nincs, aki játszson vele; a szülei munkában vannak... Miért viselnek fejhallgatót, napszemüveget? – hogy lazának tűnjenek; hogy könnyebben beilleszkedjenek; mert unatkoznak; hogy senki ne lássa, hogy sírnak... Miért sírnak? – mert kiközösítik őket; mert veszekszenek a szülei; mert elváltak; mert igazságtalanul büntették őket az iskolában...

OSONÓ NAPLÓ

Egészen megrázó, mennyire értik, miről van szó – mennyire róluk van szó. S persze néha azon is elcsodálkozunk, milyen okos meglátásaik vannak (túl a négyszázadik előadáson először egy hetedikes kissrác fogalmazza meg, hogy a poi, ez a forgó fénybuzogány nem más, mint a körben forgó, végtelen idő), de a szókimondásuk, a nyíltságuk, az őszinteségük az, ami igazán letaglóz. Hova tűnik ez? Miért gátlásosabbak ennyivel már a nyolcadikosok is, mint a cserfes kis hatodikosok?

Ennyi örömet, hálát és kérdést nem is álmodtunk két hónap megannyi élménye után.

S talán a választ is sejtjük.

Ilyeneké az Isten országa...

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 21.

2015. október 17-18., Budapest (HU)

A Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium is ismerős helyszín – éppen korábbi iskolaprojektekből. Most mégis más, ez is. Szombati előadás; kérdés, érkeznek-e majd diákok (– érkeznek), megtelik-e majd a díszterem (– soha ennyien nem voltak), s főleg: sikerül-e a terv, hogy videón rögzítsük az előadást...

OSONÓ NAPLÓ

Ebben az iskola egyik médiatagozatos diákja, Norbi van segítségünkre. Az elképzelés az, hogy előbb nagy totálban rögzíti az előadást, s a közönségtalálkozó után majd újra, jelenetenként készít közeli snitteket. Nehézség persze akad bőven, egyik színészünknek aláfordult a bokája, sántikál, a két kamera más-más képminőséget ad, a hangot külön csatornán kell rögzíteni, az akkumulátorok merülnek, a memóriakártyák telnek... Mégis sikeres a projekt. A közönség velünk van, nem enged ki, segíti a színészt, s ott, abban a pillanatban nem is számít, mit ad majd vissza ebből a kamera – a találkozás a jelenben születik meg. Olyan intenzív az élmény, hogy alig tudunk elbúcsúzni nézőinktől, a közönségtalálkozó után is sokan maradnak még, beszélgetünk, szegény Norbi meg az óráját nézi – nem lesz ebből tizenegy előtt zárósnitt... Aztán majdnem éjfél lesz, mire végzünk, holtfáradtan, de elégedetten. Nehéz mesterség a filmszínésze is: üres nézőtér előtt, csak a kamerának játszani, nevetni-sírni – jó tapasztalat ez, tudni, mit köszönhetünk a közönségnek. A vágás már otthonra, a turné utánra marad, de érezzük, lesz ebből cserebogár, s ha elkészül az anyag, azt körbeküldve jöhetnek az újabb fesztiválmeghívások.

Másnap még mindig Budapesten játszunk, de új helyszínen: a Patyolatról még nem is hallottunk eddig. Nincs ebben semmi meglepő – a romos nyolcadik kerületi bérházban kialakított alternatív játszóhely hivatalosan még meg sem nyílt, kívülről nem is jelzi a létét semmi. Pedig csoda, ami a pergő vakolatú falak mögött fogad: büfé, színházterem, galéria, próbatermek két szinten, háznyi alapterületen. Az előadás szempontjából mégis szinte szűknek bizonyul a tér, közönségünk épp csak befér a nézőtérre, még a kakasülön is szoronganak. A közönségtalálkozó egészen különleges fordulatokat vesz: színházi nyelvekről vitatkozunk; van, aki konkrét és általános közt oszcilláló,

OSONÓ NAPLÓ

szűkülő-táguló fókuszú előadásról beszél; mások karakterek helyett megidézt, felmutatott problémákat láttak, s arról vallanak, hogy épp az elidegenítés visz közelebb ezek megértéséhez; de a személyes reflexiók sem hiányoznak – egy lány harmadjára látja az előadást hat év alatt, s csodálkozva tapasztalja saját magán, milyen utat járt be közben az érzelmi sokktól a mindezt megengedő Isten elleni lázadáson át a mostani elfogadásig...

Az élénk szellemi és közösségi élmény mellett arról is kell beszélni, hogy a társulat mi mindent tanult a Patyolatban: mert a szervezés során bizony elkövettünk kommunikációs hibákat, s mindezeket túl házigazdáink olyan vendégszeretettel költik el velünk a meg sem beszélt közös, általuk készített vacsorát, hogy szinte szavunk sem marad megköszönni... (Sebaj, lesz még rá alkalom – visszajövünk mi még.)

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 20.

2015. október 15-16, Steyr, Traun (AU)

Steyrt ismerjük. Steyrben lenni jó. Otthonos. Melanie-s. De most valami egészen új vár.

Ezúttal iskolaprojektet tartunk két osztrák középiskolában. A menetrend hasonló: tréning – előadás – közönségtalálkozó; a két gimnázium nagyon különbözik egymástól.

A steyri egy magániskola, két éve indult, évfolyamonként egyetlen kis létszámú osztállyal, így a 35 résztvevő diák azt jelenti, hogy az egész iskolát bevonjuk a projektbe. A kilenc-tizedikes diákok egy része valamilyen tanulási nehézséggel küzd, ezért került ide, de látunk példát olyanra is, aki nagyon céltudatosan választotta ezt az iskolát, ahol a tanárok egyéni odafigyelése, az inkább klubhelyiségre emlékeztető térkialakításnak köszönhető inspiráló munkakörnyezet, a fakultatív kurzuslehetőségek segítenek kibontakoztatni tehetségét, kreativitását. Nagyon színes, sokféle a társaság, s így nem könnyű nekik tréninget tartani, a végére mégis úgy érezzük, fontossá válik számukra, ami történik – érdemes lenne egy hosszabb projektet szervezni nekik, hiszen innen lehetne kezdeni az építkezést.

OSONÓ NAPLÓ

Az előadást mindenesetre jól előkészítette a foglalkozás: az a figyelem, ami ott még egy-egy gyakorlatnál hiányzott, mostanra elmélyül, s hagyják, hogy a színház magával sodorja őket. A közönségtalálkozó komplett drámapedagógia foglalkozássá alakul – szemlátomást sokat segít nekik, ha kézbe foghatják a kellékeket, ha vizuálisan is megjelenik előttük, amiről beszélgetünk.

A közeli Traun gimnáziuma egészen más jellegű: állami iskola. Ugyanakkor Ausztria-szerre ismert, hiszen az országban ez a két középiskola egyike, amely élt az oktatási törvény adta lehetőséggel, s moduláris rendszert dolgozott ki. A diákok havonta más-más tantárgyat tanulnak emelt óraszámban, illetve a kötelező tárgyakon kívül szakosodhatnak természettudományos, nyelvi vagy kreatív területre. Itt is két éve indult a reform (mozgalmas éveket tudhat maga mögött vendéglátónk, a német-, történelem- és drámaszakos tanár bácsi, aki mindkét iskolában tanít), s bár ők még nem vállalkoznak rá, hogy mérleget vonjanak, a diákok figyelme, aktivitása, érettsége jellemzi a rendszert. A tréning olyan intenzív, olyan koncentrált, hogy a megszokott figyelemfejlesztő és önismereti játékok mellett végül komoly színházi gyakorlatokra is sor kerül – a résztvevő diákok, társulati tagok és a tréningvezető egyaránt lelkesen, pozitív energiákkal telve készül a foglalkozást követő előadásra. A város régi gyárépületből átalakított, profi technikai apparátussal bíró színháztermét az iskola korlátlanul használhatja, így mi is itt adunk elő, s a diákok mellett sokan jönnek a városból és néhányan a közeli Linzből is – a beszélgetés során kiderül, hogy három-négy magyarhoz is eljutott ittlétünk híre. A közönségtalálkozó méltó záróakkordja a napnak: a gyerekek értették és érezték az előadást, s választékos angol mondatokban fogalmazzák meg gondolataikat, asszociációikat, értelmezéseiket. A végén egyesével jönnek oda hozzánk, s kemény kézszorítással, csillogó szemmel köszönik meg a közös élményeket – ide is visszajönnénk: itt nem csak elkezdni, de folytatni kéne, s csak sejtjük, meddig lehetne eljutni ezzel a motivált társasággal.

OSONÓ NAPLÓ

(Hát így. Iskolások, fiatalok; szétszórtak vagy nagy-komolyak, szerepekben és meztelen-őszintén. Olyan jó, hogy a turné végére ilyet is megéltünk. Ez táplálja a lelket – s hogy közben a test sem szenvedett hiányt, hogy Traunban a várárokkal körülvevett kastély éttermében kényeztetnek, Melanie pedig egy családi vállalkozásként működő, kizárólag házi sonkát, sajtot, almabort kínáló gazdaság-éttermet nyitatt ki a kedvünkért, már tényleg szinte túlzás... Nem ezért jövünk vissza.)

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 19.

2015. október 12-13, Ingolstadt (AU)

Ambivalens érzésekkel állítjuk le a motort a kihaltak tetsző, jól ismert ház előtt az ingolstadti éjszakában: jó ide visszatérni, tudjuk, hogy kedves emberek alszanak a zsalugáterek mögött – de azért ez már a turné végét jelenti, ismétlődnek a helyszínek, megyünk, most már hazafelé. (Ami persze megint vegyes, várjuk is, nem is...) Belopjuk magunkat a macskaajtón, s mint aki valóban hazaért, fel sem ébresztjük az alvókat, csatlakozunk hozzájuk.

OSONÓ NAPLÓ

Másnap aztán nagy az öröm és a készülődés: ittlétünk egyetlen célja, hogy végre megtartsuk a rég tervezett tréninget a helyi magyar közösségnek. A naplóban is emlegettük már, milyen élő és aktív a helyi magyar csapat, zajlik az egyesületi élet, program programot követ. Nehézségek, konfliktusok persze itt is vannak, s a tagok is cserélődnek olykor, az újak pedig igényelnék a csapatépítést...

Jönnek is a műhelyfoglalkozásra régiek és újak, kicsik és nagyok; van, aki csak négykézláb csúszkálva követi az eseményeket (de milyen élénk figyelemmel!), Ági már komoly iskolásként vesz részt egyik-másik gyakorlatban, a többiek pedig – kismamák, üzletasszonyok és jegyben járó kürtőskalácsosok – mind lelkesen, nagy-nagy derűvel vetik bele magukat a játékba. Mert játék ez; persze élesedik közben figyelem és koncentráció, csiszolódik a beszédtechnika, növekszik a bizalom és a csapatszellem – de mégis csak: játék. S jó a gyerekek mellett kicsit újra magunknak is gyerekként létezni, a tréning vége felé pedig ezzel a gyermeki nyíltsággal nézni, figyelni a másokra – majd legvégül önmagunkra.

OSONÓ NAPLÓ

A foglalkozás végi ölelkezésben nemcsak kölcsönös hála és öröm van: remény is, hogy ez a lendület, ez a derű kitart – legalább, míg jövőre újra együtt tréningezünk...

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 18.

2015. október 09-11., Saint-Louis (FR)

Adott egy Kézdivásárhely méretű, húszezres kisváros, adott három színházterem (s még kettő a szomszéd városkában), egy kortárs művészeti múzeum, egy cirkuszi sátor, pár ezer kultúrszomjas elzászi néző és két tucat lelkes önkéntes. Nagyjából ennyi kell, hogy létrejöjjön egy tökéletesen szervezett, hangulatos nemzetközi színházi fesztivál. No meg olyan precizitás, amely Franciaországban bizonytalán csak itt, a német-svájci határ csücsökben képzelhető el, hogy huszonegy társulat két és fél nap alatt kétszer is bemutathassa produkcióját... (Hogy a résztvevőket hotelszobában szállásolják el s naponta háromszor tartják jól éttermi menüvel, talán már nemcsak a szervezőket dicséri, inkább az állami és önkormányzati kultúrafinanszírozást jellemzi.)

OSONÓ NAPLÓ

Hiába azonban a pazar kiszolgálás, a kényelem, a fesztiválhangulat, mi csak nagy ritkán tudjuk igazán elengedni magunkat (ebben sokat segít egy balkáni zenét játszó, zsonglörködő-mutatványoskodó lakókocsis trupp, akik fesztiválprogramon kívül szórakoztatják a nagyérdeműt) – a versenykiírásnak megfelelően 45 percesre kell zsugorítanunk az egy órás előadást, s a díszletépítést, -bontást is alaposan meg kell koreografálnunk, hogy beleférjünk a megadott időkeretbe. Folyamatos a tervezés, különféle forgatókönyvek készülnek, latolgatjuk, melyik jelenet hagyható ki, hogyan tudjuk összeilleszteni az így egymás mellé kerülő egységeket – s mindez csak fokozódik az első bemutató után: túl nagy a tér, közelebb kell hozni a díszletet, ez a jelenet mégis maradjon, csak fél perc, belefér, majd máshol vesszük feszesebbre...

Pedig a visszajelzések már az első előadást követően is jók, csak mi érezzük, hogy több, hogy más kell – s aztán a második bemutató után olyasmi történik, ami tán még soha. Hiába nincs tapsrend a rendezői koncepcióban, hiába helyeztük ki a csend-táblákat, mielőtt elhagytuk a játékteret: tapsolnak; s percek múlva érezni kezdjük, hogy ez már nem formáság vagy konvenció, és nem is a színművészek-művésznők szirupos éltetése; hálások; tele vannak érzelemmel, és ezt valahogy vissza szeretnék jelezni; s minthogy nem csitul, sőt fokozódik a taps, végül úgy érezzük, muszáj visszamennünk, hogy még egyszer találkozzanak színész- és nézőtekintetek, s megköszönjük ezt az

OSONÓ NAPLÓ

élményt – egymásnak. (Jó volna velük beszélgetni is, közönségtalálkozót tartani, vagy legalább magunknak adni egy kis időt, hogy reflektáljuk a történeteket, de hát ilyen ez a csepűrágó-élet – negyed óránk van, hogy letakarítsuk a színpadot, s már csak a szemünk sarkából látjuk, ahogy páran még mindig pityeregnek az előtérben...)

A díjkiosztót tulajdonképpen csak udvariasságból várjuk meg – jobban szeretjük azokat a fesztiválokat, amelyek tényleg csak a színházról, társulatok találkozásáról, nézők és színészek közösségéről szólnak, s nem minősítésről, dicsfényről és sértődésekről, no meg a francia patriotizmust is megértjük, amely ilyenkor a frankofón előadásokat ajnározza. De hogy maradunk, már csak azért is jó döntésnek bizonyul, mert előtte egy izgalmas, formabontó kortárs képzőművészeti tárlatra visznek, amit kár lett volna kihagyni... S aztán a meglepetés: az udvariasságból kiosztogatott közönség- és különdíjak után a zsűri nekünk ítéli a három szakmai nagydíj egyikét. Nem számítottunk rá, hogy az egyetlen kelet-európai, idegen nyelvű előadást emelik majd ki, de úgy tűnik, sikerült lebontanunk a nyelvi korlátokat – ez derül ki legalábbis a zsűritagok visszajelzéséből: személyesen is gratulálnak a puccos záróceremónia után, s mind az őszinteséget emelik ki, amely itt, Nyugat-Európában, a francia közönség számára is érvényessé és érzelmileg átélhetővé teszi az előadást.

Hálások vagyunk az elismerésért, de ezért az egész hosszú hétvégéért is.

Búcsúzunk az új ismerősöktől, a várostól, a fesztiváljelképpé vált cirkuszi sáttortól – s kicsit lassan a turnétól is; innen már tényleg hazafelé indulunk, ha vár is még ránk néhány izgalmas helyszín...

OSONÓ NAPLÓ

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 17.

2015. október 4-6., Edinburgh (SCO)

Micsoda pech. Balfékség. Kitolás.

Vakszerencse. Emberség. Isteni gondviselés.

Végletes érzelmekkel éljük meg kis hazánktól legtávolabb merészkedő európai kalandunkat. Ahogy London felől északra hajtván egyre hullámzóbb, zöldebb, szelesebb a birkákkal tarkított táj, lassan kezdünk elbizonytalanodni, s nemcsak a Skót-felföldön játszódó filmek hangulatát idéző ködgomolytól – Edinburgh-i kapcsolattartónkról napok óta semmi hír, mintha a föld (a köd?) nyelte volna el, és semmi biztosat nem tudunk sem szállásról-étkezésről, sem az előadásról...

OSONÓ NAPLÓ

Szerencse, hogy facebookon meghirdetett eseményünkre néhányan írásban is reagáltak: végül ők, Sándor, Éva és Gábor látnak minket vendégül – az utolsó pillanatban, nyílt szívvel, pazarul. A helyszín Falkirk (néhány száz méterre az általunk Mel Gibson filmjéből rettenthetetlenként megismert skót szabadságharcos, William Wallace utolsó nagy csatájának mezejétől), a háttérét szakács-vendéglátónk fejedelmi bőséggel tálalt étkezései adják, a jó hangulatot pedig egy négy és fél éves nagyfiú, az örökmozgó, folyton kacagó Gabi biztosítja. Ő már komoly iskolás, ír, olvas, számol – itt így működik az oktatási rendszer –, s ha versenyről van szó, kedvünkért még a nemszeretem virslit is legyűri. Szülei alig tudják ágyba parancsolni, ő még hosszan hancúrozna, csak lassan nincs kivel – elálmosította a vendégeket a hosszú út meg a sok székelgyűlés, s a birkózás is már csak abból áll, hogy fektünkben Gabi a hátunkon ugrál- míg végül bele nem alszik ő is.

Másnap aztán nagy az izgalom, de ha nem is kerül elő az Edinburgh-i szervező, a baptista templomban tudnak róla, hogy közösségi helyiségükben tartunk előadást, így az egyetlen kérdés az marad, hogy az eleven Gabi vajon nem rohan-e majd be a színpadra, hogy kedvenc színészei nyakába ugorjon. Hát: nem; megbabonázva követi végig mind a hatvan percet, s úgy érezzük, a figyelme

OSONÓ NAPLÓ

vonzza magával az egész nézőteret, nagyban segíti, hogy az előadás elmélyül, megtörténik. (S ezt nemcsak a közönség vagy mi érezzük így, a terem falain kívül is hathat: a lelkész mindenesetre szelíden ránk néz, s visszaadja a terembért.) Újra megtapasztaljuk azt is, hogy a színház találkozás, és minden kapcsolat, minden barátság találkozással kezdődik. Az előadás utáni beszélgetésekből kiderül, hogy a skóciai, Edinburgh környéki magyarok közössége még nagyon friss, nagyon kialakulatlan, és szívesen fogadnák az Osonó segítségét akár egy egész, egyhetes közösségépítő tábor keretei között is. Úgy tűnik, először – s kétkedve, aggódva – jöttünk Skóciába, de nem utoljára...

Szimbolikus, hogy a visszaindulás napján már nyoma sincs a ködnek? Fényes szelek tisztogatják Edinburgh belvárosát, gyors záporok mosdatják a flasztart. Még teszünk egy rövid, dudaszóval kísért sétát, egyeztetünk a jövő évi Fringe-ről a fesztivál irodájában, s hálás szívvel indulunk újra London felé.

„Mert éhes voltam és ti ennem adtatok; szomjas voltam, és ti innom adtatok; idegen voltam, és ti befogadtatok...”

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 16.

2015. október 01-03., London (EN)

400.

Négyszázadik.

Születésnapot ünnepelni jöttünk.

London ezt nem könnyíti meg: egész éjszakán át tartó utazás, hajnali kompút után félnapos dugóval fogad – a hangulat, akár az időjárás... Aztán egy kiadós alvás ezen is átsegít, jókedvvel ébredünk,

OSONÓ NAPLÓ

lelkesen építünk. Hiába, hogy a csapat egy része új, még a huszadik előadásánál sem tart, mindenki érzi, hogy nagy dolog ez a négyszáz, s ahogy közeledik, úgy nő bennünk a meghatott izgalom. Közben a tapasztalt szakmabeliektől azt is megtudjuk, mit jelent ez a színház világában – kőszínházi keretek közt egy-egy produkció sokszor tíz bemutatót sem ér meg, A csoda száztíz előadása a Tamási Áron Színházban, vagy kétszáz bemutató A kopasz énekesnőből Kolozsváron egészen különleges rekordok...

Aztán este: Ahogyan a víz tükrözi az arcot... – a miénket négyszázadik alkalommal; mindig kicsit másképp, négy év alatt tizenhétezer szempár folyton változó fénytörésében. De hiába minden számmisztika s ünnepi elfogódottság: attól a pillanattól, hogy elkezdődik az előadás, csak jelen idő marad, mi és a nézők, akik (négyszáz ide vagy oda) először lépnek be a velünk közös térbe... S történjék az első, huszadik vagy sokszázadik alkalommal: találkozunk. Az őszinteség pedig, amely érvényessé, igazzá teszi ezt a találkozást, a közönségtalálkozón is megmarad. Sokat és sokáig beszélgetünk, s van, aki bevallja: lehet, hogy a könnyei már felszáradtak, de olyan feladatot kapott, amelyen hosszan kell otthon dolgoznia még. Általános a megrendültség, de keressük, kutatjuk a fényt az előadásban (s ez is milyen tanulságos: hogy egy fényérzékeny számára ez bizony mást jelent, s értő figyelem nélkül bizony csak elbeszélünk egymás mellett): gyerekrajz-napocska, forgó fénybuzogány (poi), néző és színész találkozása egy tekintetben s maga a megszületendő gyermek – a lehetőség.

OSONÓ NAPLÓ

A színházi térben terített közös asztalhoz már reménykedve, jövőt, közös projekteket tervezgetve ülünk le vacsorázni – a román követség kulturális diplomatáitól a viszontlátás reményében búcsúzunk, a Kőrösi Csoma Sándor-program ösztöndíjasaival s a Szent István Házat vezető vendéglátóinkkal, Attilával, Istvánval és barátaikkal pedig még hosszan éltetjük a születésnapos előadást egy gyönyörű epertorta fölött. (S hogy egy ilyen este – ugyanezzel az élménnyel, hasonlóan érzékeny közönséggel, beszélgetve, vacsorázva, négyszázegyedik alkalommal – másnap megismételhető, az tényleg hab azon a bizonyos tortán...)

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 15.

2015. szeptember 26-30., Aalborg, Koppenhága, Fjelstrup (DK)

Valami búzlik Dániában?!

Nem hinnénk; legalábbis mi nem érezzük. (Legfeljebb a jól trágyázott szántókra s disznóhizlaldákra lehetne érteni, de arra is csak a finnyás budapesti önkéntes csavargatja az orrát, a székeleynek ez illat.) És egyáltalán: a királynő köszöni, jól van, a trónörökösök közül senkit sem fenyeget a téboly, a közbiztonság rendben, s tejfelesszájú norvég szerencsevadászok sem fenyegetik hódítással az országot. Helsingørbe persze épp nem jutunk el, de semmi nem utal a komor hamleti világra...

OSONÓ NAPLÓ

Dánia mindent összevetve ezidáig turnénk legegységesebb és legpozitívabb élménye. Nyugalma, derűje, nyitottsága mindenkit magával ragad – gazdagsága mindenkit lenyűgöz... Na, de hogy a nyájas olvasó is képet kapjon, ezúttal részletesebb jellemzést is adunk.

Dánia

számokban

5,6 millió lakos, 43.000 km², 48.000\$ GDP/fő, 500.000 vásárolt bicikli/év

Polgárosult lakosság

Bár az ország teljes területe alföld, s a dánok jelentős része máig mezőgazdaságból él, hajós nép ez, amelynek hagyományai a viking időkig nyúlnak vissza, s máig a világ kereskedelmi hajóforgalmának egy kilencedét ez a kis ország adja. A kereskedő pedig polgár: városi egzisztenciát épít, önkormányzatot alakít, közösségben gondolkodik, áldoz a kultúrára, értelmiségivé válik.

Politika

Kilenc parlamenti párt volt – találtak rá törvényes módot, hogy ez tízre bővülhessen: fontos szempont, hogy mindenki megtalálja a számára szimpatikus képviselőt. S ha mégsem,

OSONÓ NAPLÓ

választásokkor üres szavazólapot is le lehet adni, ami nem érvénytelen szavazat – ezeket is összeszámolják, ők azok (a kevesek), akik az egész rendszerrel elégedetlenek. Egy-egy választáskor elképesztő magas a részvételi arány. A német „nagykoalíció” után most új fogalmat tanultunk meg: „kisebbségi kormányzás”. A szókapcsolat persze nem volt ismeretlen – de hogy ez nem jelent egyet az instabilitással... Hogy különböző kérdésekben különböző pártok alkotnak alkalmi szövetséget kizárólag annak alapján, hogy az adott kérdésben a párt értékei milyen állásfoglalást diktálnak... Hogy a hatalom, a többségi kormányzás érdekében sem áll össze két olyan párt, amely távol áll egymástól a politikai palettán... Ezek a mi Közép-Kelet-Európánkban ismeretlen jelenségek.

Oktatás

A gyerkőcök ötévesen kezdik az iskolát, tizedik után pedig akár abba is hagyhatják. A tizenegy-tizenkettedik évfolyamos gimnázium érettségét ad, de előtte gyakran hagynak egy pihenőévet, amit vidéki kollégiumokban lehet eltölteni sporttal, zenetanulással, szakmai képzéssel – meg persze nagy kollégiumi bulikkal. Érdekes, hogy ezt az évet a szülők általában nagyon szorgalmazzák, a családról való leválás természetes állomásának tartják. Külön szavuk van arra is, ha a kamasz „besokall” a tanulástól: szerintük ez is normális állapot, ilyenkor nyugodtan ott lehet hagyni az iskolát – ugyanakkor így, aki gimnáziumba jár, saját választásból teszi, s a hozzáállása is más lesz. Az egyetem – ingyenes. Sőt, nagyjából 800 euróval felérő ösztöndíjat is kapnak, aminek feltétele csupán annyi, hogy a tanulás mellett a diákok végezzenek heti 17 óra munkát is. Bejutni nem könnyű, de nem is lehetetlen – vendéglátóink példája mutatja, hogy külföldiként sem.

Munka

Nem könnyű jó, végzettségnek megfelelő állást találni – ugyanakkor nem is sürgető. A munkakeresést az állam két éven keresztül folyósított, 1000 eurónak megfelelő munkanélküliséggel igyekszik megkönnyíteni. S ha ennyi idő alatt sem sikerülne diplomás állást találni, még mindig ott vannak a kétkezi munkák: a takarítás, az utcaseprés sem számít megalázó tevékenységnek, az elvégzett munkának itt mindig értéke van, amit tisztességes fizetéssel is kifejeznek. Szükség is van persze a magas bérezésre, hiszen Dánia számunkra elképesztő drága ország (különösen a lakhatás, a rezsiárak és a vendéglátás terén), de két-három külföldi szabadságot így is megengedhet magának egy takarító néni, helyesebben: tisztasági asszisztens.

OSONÓ NAPLÓ

Család

A gyerekek hamar elköltöznek, nem alakul ki több generációs nagycsalád. A válás is sok – ugyanakkor szinte egyáltalán nincsenek zajos válóperek, viták a gyerektartás körül. A dán társadalmi és családi létezés egyik kulcsszava a kommunikáció. A válások általában közös megegyezésen alapulnak (külön kifejezésük van arra, ha a társak „elnőttek egymás mellől”), a felek közti viszony jó marad, a gyerekek pedig azonos időt töltenek az apjukkal s az anyjukkal. A fennálló házasságok viszont stabilak, kiegyensúlyozottak, a házastársi hűség pedig itt is fontos érték. (Igaz ugyan, hogy ez alól sejtethetően kivételt képeznek a nagy munkahelyi karácsonyi partik, amelyek idején a fehérneműgyártó cégek külön kollekcióval állnak elő, s amelyekről nem szokás a partnertől beszámolót kérni. A diszkrét hallgatás is egyfajta kommunikáció...)

Feminizmus

A női egyenjogúság némely vadhajtasára persze felszisszenünk – hogyhogya nem lehet előre engedni egy hölgyet az ajtón?, s megsértődik, ha átvenném a bevásárlószatyrot? –, de lányokat látva patentfogóval a farzsebben, festőállványon ugráló szőkék után fordulva azért minden székel legény csettint („te, ezek nem rinyálnak!”), a kocsmaablakból sörük fölül ránk kacsintó „dánaidák” meg leánkainkban ébresztenek némi irigységet. De egyenjogúság van az élet minden területén: királynőjük van és polgármester asszonyuk, az előző miniszterelnök is hölgy volt (mondják, ez is a hajós kultúrából ered, míg a férfiak az üzletet hajtották, a nők irányították az otthoni életet). Még a mérnökhallgatók fele is nő. Azt azért már vendéglátóink is sokallják, hogy a szülési szabadságot kötelezően meg akarják osztani az apa és az anya közt...

Közösségi

terek

Dániában nagy hagyománya van a közösségi létezésnek: mindenki tagja valamilyen egyesületnek, klubnak, a munkahelyi és egyesületi „karácsonyi vacsorák” időszaka kis túlzással szeptember végétől februárig tart, s hétvégente rendszeresen hyggét (sütögetést? házibulit? – nincs rá magyar szavunk) tartanak. A közösségi események pedig nem maradnak privát térben. Az utcákon, tereken, közparkokban fiatalok, családok, idősök sütögetnek, a temetőben kocogók, jógázók és tajcsizók mellett gyakran vidáman piknikelő társaságokat is látni. A kulturális intézményekbe bárki bármikor beléphet, a könyvtárnak mindenki ingyenesen a tagja, a polcok közt dívány, csocsó- és pingpongasztal, egészségügyi kártyával akár az éjszaka közepén is bemehetünk egyet forgózni: sport és kultúra, művelődés és szórakozás egy helyen. S hogy ki felel mindezért? Mi – közösen. Az állam nem felülről akar rendet erőszakolni a társadalomra, hanem szolgáltatásaival eléri, hogy mindenki magáénak érzi a közös intézményeket, s így ösztönzi polgárait az egyéni felelősségvállalásra.

Integráció

Németországhoz vagy Svédországhoz viszonyítva a dán törvények kevésbé könnyítik meg a bevándorlók és külföldi munkavállalók letelepedését, így a nagy tömegek elkerülik az országot. Ugyanakkor itt is folyamatos a bevándorlás, egyre több a külföldi, de a dán állam mindent megtesz gyors integrációért. Példának okáért ingyenes dán nyelvtanfolyamot biztosít három éven keresztül, s bár a dán kiejtés elsajátítása meglehetősen nehéz, a nyelvtan nem különbözik nagyban az angoltól vagy a némettől, így ez az idő általában elég is szokott lenni a használható nyelvtudás megszerzéséhez.

Hát, ebben az országban tekergünk öt napon át. De nem csak a dánokat csodáljuk – a dániai magyarok összetartása, vendégszeretete is lenyűgöz. Aalborgban irigykedve böngésszük Zsolt könyvtárát: a polcokon ott sorakozik a teljes kortárs magyar irodalom. Nem véletlen, Renátával könyvklubot működtetnek a helyi magyar egyesület szervezésében – olyan tag is van, aki Koppenhágából követi a találkozókat, Skype-on. Az előadásnak egy olyan színházépület ad helyet, amely csak erre szolgál: ingyenesen vár mindenfajta civil

OSONÓ NAPLÓ

kulturális kezdeményezést. Ott a minket vendégül látó magyar közösség apraja-nagyja, de sok dán is – éjszakába nyúlóan beszélgetünk... Koppenhágában is régi ismerősök várnak. Timi az utolsó pillanatban kerített termet az előadás számára, s érkeznek is nézők mindenfelől: magyarok, dánok, finnek, izraeliek, amerikaiak – mind fiatalok, lelkesek. Többen a másnapi tréningre is eljönnek, amelyet végül egy társasház belső udvarán tartunk. Tapsolunk, kurjongatunk, füttyörszünk – a lakók pedig mosolyogva állítják falhoz mellettünk a biciklit, mintha ez évek óta így menne itt. Este aztán a város magyar borozó-éttermében kapunk fejedelmi vacsorát – a tulajdonos, Tillike Jorgensen Barabás Miklós leszármazottja, évtizedekig dizájn tanított a koppenhágai egyetemen, nyugdíjasként fordult a gasztrokultúra felé. A vacsorán helyi fiatalok és a magyar nagykövetházaspár is részt vesz – igazi intellektuális élmény a velük folytatott beszélgetés, jövőre pedig (akár csak az aalborgiak) meghívják az Osonó másik, román-magyar viszonyt feldolgozó előadását is. A sok beszélgetés, találkozás mellett alig marad időnk a városra – pedig érdemes volna. Andersen és Kirkegaard ([kirkegór] – mint megtudtuk...) szerény kis sírját azért megnézzük, s teszünk egy rövid sétát a meghatározatlan státuszú, magát független államnak tartó Christianiába, ahonnan némi csalódottsággal távozunk, hiszen a múzeum zárva volt, a beharangozott alternatív és népi művészetekből nem sokat láttunk, a kannabiszlegalizálás harcosaira rácáfoló üres tekintetű, szétcsúszott, valaha volt hippikből viszont annál többet... Végül elindulunk London felé, de egy napra még megállunk a keleti parti Fjelstrupban, ahol Etu, Sándor és fiuk, Lóránd fogadnak régi barátsággal. Erdélyi szilvapálinka, nótászó és hosszan folyó történetek: elmesélik nyugatra szökésük történetét, a család egyesítés nehézségeit, Lóri kutatja emlékei közt a szülők nélkül eltöltött év foszlányait – s mi kezdjük érteni, honnan ez a távolba szakadtan is megtartott, kemény honszeretet s az erős családi összetartás... Kis truppunk hálásan néz vissza a Sprinter-ablából a székykapuban integető Etura, a krónikás pedig némi büntudattal veszi maga elé a billentyűzetet, hiszen tudja már: nem lesz elég önuralma, hogy megkímélje olvasóját a sok-sok mondatba kívánczoló élménytől...

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 14.

2015. szeptember 23-24., Stade (DE)

Vajköpülés Drathéknál; shake it faster!

Vacsorakészítés kalákában: négy testvér összehangolt munkája.

Tizennégyen egy asztalnál. Aztán tizennyolcan, kettőnél.

Éjszakai futballderbi nissanfénykürt-megvilágításban.

Zongorafutamok a nappaliból, fuvolaszó a tetőtérből.

Közös Taizé-nosztalgia.

Erdeigyümölcsös mascarpone Berger-módra.

Fényár, forró tea, meleg zuhany: működésben a napkollektor.

Téglavörösben ázó úttestek s házfalak.

Hajdan volt NDK-német egy merengő tekintet mögött, ahogy a vasfüggöny magyar átvágására emlékezik.

Hajókürtszót hoz az Elba.

Önkéntes szülők főzte bőséges menzakaja.

Zum Geburtstag viel Glück, Valentin!

Ír kocsma, német sör, magyar vendégszeretet.

OSONÓ NAPLÓ

Humor és mélység, figyelem és aktivitás – százkilencven német diák az előadáson.
Objektívlencsék, zsíroskenyér, lilahagyma, percegő bakelit – spontán vacsora Gorzóéknál.
Herr Wartner ánégyes köszönőlevele.
Pillanatképek egy Hanza-városból.

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 13

2012. szeptember 20-21., Bréma (DE)

Csacsi, kutya, cica, kakas – hiába állnak itt (egymás hegyén-hátán) bronzba öntve, a brémai muzsikuskok sosem jutottak el ide; mi bezzeg! S milyen jó ideérni... Különösen, ha az embert a helybeli magyar lelkes, Magdolna fogadja. Pontosabban: az Észak-Németországi Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat vezetője, hiszen ilyen is van. Sőt, a sok anyagi és technikai nehézség ellenére szemlátomást terjed, fejlődik, egyre élettelibb. Magdolna szinte folyamatosan úton van, több száz kilométeres körben szervezi a helyi magyarság lelki és közösségi életét, munkája eredményességét pedig nemcsak az mutatja, hogy mennyien érkeznek az előadást megelőző áhítatra (és milyen sok fiatal!), hanem az ökumenikus jelleg is, hogy a közösségi élmény sok katolikust, más felekezethez tartozót vagy épp felekezeten kívülit is bevonz.

OSONÓ NAPLÓ

Az előadásra is annyian maradnak, hogy alig férnek a terembe, s a figyelmet, érdeklődést jól mutatja, hogy szinte mindnyájan maradnak a vacsorával egybekötött beszélgetésre is. Mert valóban az lesz: beszélgetés. A szokott módon, az előadás értelmezgetésétől indulunk, de csakhamar élénk vita, eszmecsere, együtt gondolkodás születik, s nemcsak helybéli magyarok, anyaországiak és erdélyiek csodálkoznak rá országaik, kultúráik különbségeire és párhuzamaira, de a brémai magyarok is egymás felé fordulnak, próbálják körülírni az észak-német mentalitást, saját életük megváltozását, az otthonosság érzet lehetőségeit. Így folytatódna ez késő éjszakáig, ha nem járt volna le már rég a terembérlet – saját bőrünkön tapasztaljuk a helyi közösségszervezés buktatóit, de azt is, milyen bátran vállalja ezeket Magdolna (mert egy üveg jóféle rajnaival talán még a legszörösebb német szíveket is meg lehet lágyítani, ha szent ügyről van szó – vonja meg a vállát)...

Neki magának rohannia is kell tovább, búcsúzik, de a jelenlétét mindvégig ott érezzük majd, hiszen a további két napot is német precizitással szervezte előre: négy családnál alszunk, az ötödiknél vacsorázunk, minden információ és elérhetőség nyomtatott íveken, vezetett városnézés, a búcsúesti tokány meg előre lefőzve. Fel sem lehet sorolni, hányan etetnek, itatnak, altatnak minket, mosnak ránk, fuvaroznak, segítenek. Nem tudunk elég hálásak lenni, de tán nincs is rá szükség, hiszen az utolsó este nemcsak minket, egymást is megajándékozzák – a társasággal, a hangulattal. Bizton állíthatjuk, hogy ezen az éjszakán egész Németországban Veráék nappalijában jutott egy négyzetméterre a legtöbb magyar – még ha idővel csökkent is a szám: a legkisebbik, kétéves már a hálóban dúdolta álomba magát...

OSONÓ NAPLÓ

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 12.

2015. szeptember 19., Wiltz (LU)

Újabb országos premier – újabb kihívások. Újabb bizonyság: a színész sosem dőlhet hátra.. Hiába a világelső GDP/fővel bíró Luxemburgi Nagyhercegség (merthogy hivatalosan így hívják) pazar vendégszeretete, hiába a Nuit des Champions fesztivál szemlátomást irdatlan költségvetése, a kényelmes körülményeket egy esős nap szempillantás alatt felülírja, különösen, ha a társulat szabadtéri előadásra készül...

- Lesz eső?
- 42%...
- Ha zuhog, el se kezdjük.
- Esőkabátban?
- Az túl civil...
- És ha esernyő?
- Csak jelbe kell hozni.

OSONÓ NAPLÓ

- De hát mindkét kezem foglalt...
- Valaki fölétek tartja!
- Hogy fog ez akkor kinézni?
- Járjuk le!
- Gumicsizma vagy mezítláb?
- Hát a turmix-jelenet?
- Azt kihagyjuk...
- De a tanügyes működhet, csak néhány gesztust hagyunk el.
- A bejövésnél vigyázz, be ne akadjon az ernyő!
- A padló meg csúszni fog...

Egész délelőtt ötletelünk, mozgásba jönnek a kreatív energiák, s végül szinte örülünk, hogy a csöpörgés délutánra sem áll el. Inspiráló az improvizációs helyzet, a kihívás, hogy az időjárás mellett megküzdjünk a fesztiválhangulattal, a párhuzamosan rendezett szabadtéri koncert dobtaktusaival s a szellemi sérülteket ápoló otthon bájos-szeretetreméltó lakóinak szereplésvágyával...

A végeredmény minden idők legextrémebb Osonó-előadása: esőben, átázva, csúszkálva, esernyőkkel, zajban, emelt hangon vagy mikrofonba, betoldott és elhagyott jelenetekkel-karakterekkel; de mindezzel együtt is - működik. Legalábbis ezt jelzi vissza mindenki, akivel utána szóba elegyedünk, budapesti kortárstáncos társfellépőktől Szentgyörgyről ide szakadt kosárlabdaedzőig (tudniillik: Vass Ildi is ott van pártfogoltjaival). Jóleső fáradtsággal, elégedetten hajtunk vissza fenyveserdei cserkészszállásunkra, s a

OSONÓ NAPLÓ

húszpercenként óraműpontossággal elhaladó helyközi vonat zakatolása sem zavarhatja már álmunkat.

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 11.

2015. szeptember 15-17., Brüsszel (BE)

Egy város, amelyet nem kell bemutatni.

Város, amely az Unió központja.

Város, ahol rengeteg a magyar.

Város, ahol már játszottunk.

Város, ahol mindig roppant nehéz ezt megszervezni...

Most is az; tán nem is siekrülne, ha nem itt lakna Emma, aki már másodszor segít helyszínt találni, harmadszor alszunk papírfalú kis lakásában mind a kilencen. Jó hangulat, nagy viták-beszélgetések, bőséges ebédek – sok jó kis helyen.

OSONÓ NAPLÓ

De mások is hordoznak a tenyerükön: Sándor Csaba európai parlamenti képviselő egészen különleges vacsorára invitál minket egy japán-koreai étterembe, a helyi magyar színjátszócsoporthoz pedig lelkesen várják-hirdetik tréningünket, amelyen végül kamaszlányok, hivatalnokok és családanyák közösen vesznek részt. Humor, energia, koncentrálttság, mély figyelem és empátia kíséri az alkalmat, amelynek végén a reflexiók kulcsszava – az adott környezetben és hangulatban cseppet sem patetikus – csoda; hogy létezhet ilyen is a bürokratikus ügyektől terhelt európai fővárosban...

Az előadás szűk kis térben zajlik, személyes légkörben, értő-értelmező, hálás közönséggel körülölelve (- a háromnapos brüsszeli munkahét után hazautazó politikusok nélkül is teljesnek érezzük az előadást). A közönségtalálkozó komplett műelemző irodalomóra, olyan megfigyelések, interpretációk, asszociációk fogalmazódnak meg, amelyek a korábbi (vagy kétszáz) hasonló beszélgetésen soha - igazi lelki-szellemi élmény számunkra is.

OSONÓ NAPLÓ

„Az utolsó jelenet, mintha az egész előadás summája lenne: kiáltotok, kétségbeesve, ugrálva és integetve – azok helyett a gyerekek helyett, akiknek senki nem hallja meg a hangját.”
„Kell labda! – követelőzik a gyerek, s mikor megkapja, mintha nem is kéne neki; pedig hát nem is a labda kellett volna, hanem aki adja, az ajándékozás személyes gesztusa – ezeket a labdákat pedig kívülről dobta be a térbe egy láthatatlan, (meg)foghatatlan kéz.”
„Banánturmixot kaptunk egy jelenet végén. Mi volt ez? Ajándék? Kapcsolat ember és ember közt? Vagy valamiféle cinikus paródiája a gondoskodó államnak, amely újracsomagolva csak azt adja vissza, amit korábban elvett tőlünk – hiszen az alapanyagokat a mi fülünk mögül varázsoltátok elő... S ez a varázslás, bűbáj, amely mosolyt csalt az arcunkra – boldogság-illúzió a dokumentarista jelenetek valósága közé csempészve...”
„Ami számomra megdöbbentő: hogy ez nemcsak Románia. Ez Erdély. Székelyföld nem csupán Hargita, kürtőskalács meg transzilván szellem, ahogy annak romantikus képe az anyaországiakban él, hanem ezek a szomorú számadatok is.”
„Az előadás pesszimizmusának eleven cáfolata: maga az előadás. Az élmény, hogy egy országban, ahol mindezek a statisztikák és történetek igazak, ilyen művészeti produktum születik fiataloktól-fiatalokról, amely aztán világszerte képes megszólítani az embereket.”

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 10.

2015. szeptember 13-14., Cleebourg (FR)

Cleebourg neve, úgy hisszük, nemcsak nekünk volt ismeretlen eddig. Elzászról már hallottunk, történelemórán: Elzász-Lotaringia; a germán-frank vetélkedés és revansvágy ősi eredője.

OSONÓ NAPLÓ

De hogy ezek megsértődnek, ha együtt emlegetjük őket... hogy az elászi külön nép, saját (Franciaországban hivatalos!) nyelvvel... hogy itt minden fűszál egyenesen áll, s a dombokat végenincs szőlősorok csikozzák... hogy fagerendás házak szegélyezik vakító fehérre meszelten az utat... hogy vannak vidékek, ahol virágzik a mezőgazdaság... ahol nem marad megműveletlen egyetlen négyzetméter sem... vidékek, ahol sarjadnak magyar szavak, s nem ment ki szokásból az ének...

Skanzenszerű kis falucska szélén kamionokkal fuvarozó nagyvállalat vasbetonhangárjában gyülekezik francia, magyar s elászi: helyi gazdák és a strasbourgi magyar közösség tagjai – a nyolcvan érdeklődő megtölti a teret. Kint született fiatalok beszélgetnek hibátlan magyarsággal, egy idős ötvenhatos népdalba kezd, sofőrünk adja a kontrát – Titkon tartottam egy ösvényt, / Melyen rózsám hozzád járék, ihajja, de csuhajja... / Szerettelek egy ideig, / Nyolc órától fél kilencig, ihajja, de csuhajja... A kis öreg felesége, kemény elászi asszony, a csalfa szöveg eleven cáfolata: évtizedek óta dúdolgatja férje oldalán a magyar népdalokat – így tanulta meg a nyelvet.

OSONÓ NAPLÓ

Sorsok, életutak bontakoznak ki az előadás utáni beszélgetésből: ki innen, ki onnan, tíz, húsz, ötven éve, fordítók, szociális munkások, kerttervezőnek átképzett szakácsok, magányosan vagy szakajtó gyerekekkel. Kérdeznek, érdeklődnek, értelmeznek – mélyül, dolgozik az élmény, az előadás. Nem véletlen: az elzászi sörrel-borral, kenyérlángossal és muzsikával hangos francia ősz, összetartó közösség és boldog család mögött is: vannak tragédiák; van feladatunk, kinek-kinek önmagával. S a csoda: hogy van, aki ezt velünk is megosztja – ezek a megilletődött hála pillanatai.

S minden más is ajándék: borkóstoló, wissembourgi katedrális, cukrászda és szépkilátás; hogy házigazdánk elzászi férje nemcsak teljes bizalommal fogadja az előadást cége hangárjában, de mellettünk ül, borral kínál, kívárja, míg magyarról angolra váltunk – szeretnek, becsülnek, segítenek minket.

Drága Anna, chère Bruno, kedves Balázs – köszönjük...

„Dunának, Oltnak egy a hangja” ...

Ady a Kárpát-medence népeinek közös sorsa-tragédiája felett kesereg, az ő összefogásukért fohászkodik, de hát a Duna messze nyugaton ered, valahol a francia határ mellett (ahol legközelebb lesz majd szállásunk), Ingolstadt-nál pedig már tisztes folyócska: akár hajón is érkezhettünk volna a szentgyörgyi Olt-partról, átszállás nélkül – ahogy nyugatot kelettel, úgy kapcsol össze a víz sorsokat, élettörténeteket is. Sodort ide sok magyart is, kit a Felvidékről, kit székelyföldről, kit az anyaországból, az Audi-gyár pedig meghallja az Ady-sírámot, jóvoltából négy-öt (sok) magyar itt a távolban összehajol, papot keres, ha azt nem talál, egyesületet alapít, tánccsoportot szervez, magyar iskolát működtet. A példaértékű összefogás eredménye pedig, hogy a helyi városvezetés idén rájuk bízta a múzeumok éjszakája programjának megszervezését, amely így magyar tematikát kap.

A főszervező házigazdánk, Mónika és régi barátunk, Cecília, mi ezúttal csak háttérmunkások vagyunk. Előadás most nincs is – játszottunk mi már itt eleget –, de izgalmas, kreatív feladat a városi múzeum tárlatának felpozícióztatása, és jól is illeszkedik az Osonó kulturális profiljába. A népdalénekléssel, vitrin mögé állított Márai-monológgal kiegészített székelyruhas szoborpark nagy tetszést arat, a müncheni magyar konzul rögtön előadáslehetőséget ajánl a bajor fővárosban, a múzeum melletti sörsátorban pedig kürtőskalács és marhagulyás mellett ropjuk mezősegi és vajdaszentiványi muzsikára késő éjszakáig.

OSONÓ NAPLÓ

De Ingolstadt mégsem egyéjszakás kaland; élmény a szoborpark, élmény a bajor köztéri magyar néptánc, de amit igazán viszünk magunkkal, az Mónika vendégszeretete, a nagy közös étkezések, a sok játék a kis Ágnessel, a mezítlábas foci Péterrel, a Dixit, a sövénynyírás, közös hagymapucolás... Jó csapat, s reményeink szerint jövőre egy hosszabb projekt keretében lesz lehetőségünk még együtt dolgozni velük. Talán akkor elhozzuk a másik, magyar-román együttélésről szóló előadásunkat is, s akkor kevésbé lesz áttételes az Ady-féle Duna-Olt párhuzam...

Ujjunk begyéből vér serken ki,
Mikor téged tapogatunk,
Te álmos, szegény Magyarország,
Vajon vagy-e és mink vagyunk?

Vajon lehet-e jobbra várni?
Szemünk és lelkünk fáj bele,
Vajon fölébred valahára
A szolgál-népek Bábele?

Ezer zsibbadt vágyból mért nem lesz
Végül egy erős akarat?
Hiszen magyar, oláh, szláv bánat
Mindigre egy bánat marad.

Hiszen gyalázatunk, keservünk
Már ezer év óta rokon.
Mért nem találkozunk süvöltve
Az eszme-barrikádokon?

Dunának, Oltnak egy a hangja,
Morajos, halk, halotti hang.
Árpád hazájában jaj annak,
Aki nem úr és nem bitang.

Mikor fogunk már összefogni?
Mikor mondunk már egy nagyot,

OSONÓ NAPLÓ

Mi, elnyomottak, összetörtek,
Magyarok és nem-magyarok?

Meddig lesz még úr a betyárság
És pulyahad mi, milliók?
Magyarország népe meddig lesz
Kalitkás seregély-fiók?

Bús koldusok Magyarországá,
Ma se hitünk, se kenyerünk.
Holnap már minden a mienk lesz,
Hogyha akarunk, ha merünk.

(Ady Endre: Magyar jakobinus dala)

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 8.

2015. szeptember 7-8., Szombathely (HU)

Savaria, az utolsó pillanatban, programváltozás miatt.
„Last minute” fogadás, nyitottság, tökéletes szervezés.
Szállás a ferencesek kollégiumában.
Magyar szó az utcán, magyaros leves a menzán.
Meccsnézés a pestisszobor tövében. (94. perc, 1—1)
Homlokzatból kilépő Joyce-szobor.
Előadás a Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnáziumban.
Reggeli az igazgatói irodában.
Angyali kedves igazgató asszony.
Segítőkész titkárnők, finom kávé.
Díszletépítés a díszterem barokk oltára körül.
Délelőtti előadás – 330 figyelmes gimnazista.
Közönségtalálkozó és tréning három osztályban.
Kérdező, nyitott, önreflektív fiatalok.
Kiérdemelt jutalom: sárvári wellness.
Köszönjük, Szombathely.

OSONÓ NAPLÓ

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 7.

2015. szeptember 6-7., Steyr (AU)

Újabb ezer kilométeres autózás. Romantikus útleírás volt is már, lesz is – maradjon ezúttal a krónikás a szikár tényeknél:

- a) nyilvánvaló: nem Románia Európa legnehezebb terepe autópályépítési szempontból, körgyűrű, alagút és viadukt pedig materiális létezők;
- b) 1 liter gázolaj ára ezen a vidéken 1 euró alatt van, ami nagyjából 4,4 lej (- tetszőleges matematikai műveletek végezhetők fakultatívan a romániai és nyugat-európai átlagkeresetek ismeretében).

No, de hogy melyik vidéken? Milyen messze kéne ahhoz menni, mendegélni? Hát: túl az Óperencián... – de csak egy arasszal! Voltaképpen épp annak partján, az Enns folyó mellett, ahol a városnak is nevet adó Steyr több kis ága beléje ömlik. (oper Enns = túl az Ennsen)

OSONÓ NAPLÓ

Itt lakik a bájos mosolyú Melanie, aki már másodszor lát minket vendégül, s így különkéréseinktől sem jön zavarba: a lakásán izgulhatja-kommentálhatja végig a magyar-román ebéselejtezőt maroknyi futballért-nemzetért hasonló lánggal égő székel.

Melanie a katolikus egyház által fenntartott Gewölbe Jugendzentrum vezetője, nagyon lelkes és elkötelezett – ugyanakkor kicsit magányos és csalódott is. Ahogyan gyerekkori plébániatemplomának (sajátos, Bauhaust idéző modern épület) közössége is harmadára zsugorodott az elmúlt tizenöt évben, úgy az általa vezetett központot is kevés fiatal látogatja. Pedig az elgondolás jó: iskola után szép, kulturált környezetet biztosít tanulásra, olvasásra, csocsózásra, pingpongozásra – és még a forrócsoki is finom... Izgalmas kihívás lenne egy közös gimnáziumi projekttel beindítani itt az életet – tervezgetjük a közös jövőt.

A domonkosok egykori rendházában kialakított kulturális központ ad helyet a két előadásnak és egy tréningnek. Az érdeklődők száma nem nagy, de nem volt még a turné során ilyen érzékeny, értő közönségünk. A zárójelenet anya- és apakiáltásait követő csend sosem volt még ilyen sajnó; nézzük egymást, nézők és színészek, székel, magyarok, osztrákok, tekintetek találkoznak, s valahol a mélyben mind ugyanazért zokogunk; mintha sosem érne véget a pillanat... A közönségtalálkozó itt is elsősorban a román helyzetről szólnak (időről időre újra rá kell csodálkoznunk, mennyire nem ismerik a kelet-közép-európai térség problémáit), de kérdésként

OSONÓ NAPLÓ

felvetődik a nyugat szerepe is: vajon segíti-e a keleti országok belső konfliktusainak enyhítését, hogy Nyugat-Európa nyitott a munkavállalókra? mi lesz az otthon maradókkal, ha éppen az értelmiség vándorol ki? s vajon mindenben követnünk kell-e a nyugati mintákat? (Na, azt nem – a 10-12 órás munkaidőt követelő, stresszt, depressziót, egészségtelen életmódot és a család háttérbe szorulását eredményező munkaerőpiaci versenytől mindenesetre ők is szenvednek.)

Nagy, őszinte ölelésekkel búcsúzunk, de csak egy hónapra: októberben, turnénk vége felé újra jövünk, hogy akkor saját iskolai környezetében próbáljuk megszólítani a tanulóifjúságot. Viszlát, Steyr.

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 6.

2015. szeptember 2-3., Notre Dame de La Salette (FR)

A katalóniai (s egyben spanyolországi) premier után az Osonó tovább szélesíti rádiuszát, ezúttal vertikális irányban: La Salette 1800 méteren fekszik a Francia-Alpok csúcsai közt – sosem játszottunk még ilyen magasságban. Egyáltalán, ilyen kivételes, mesebeli helyen. Meg így elgatyátlanodva...

OSONÓ NAPLÓ

La Salette zarándokhely, két juhokat legeltető gyerekek jelent meg itt a Szűzanya a 19. században, s előbb kis kápolna, majd bazilika és rendház épült a szűk alpesi fennsíkra. Egy missziós rend alakult Mária üzenetének hirdetésére, amely világszerte harminc országban mintegy 1500 szerzetessel van jelen, minket pedig előljárójuk, a brazil származású pèrre Manuel fogad nyílt szívvel, barátsággal.

A táj még ködbe-felhőbe burkolózva is megbabonáz, irdatlan távlatok, magasságok és mélységek, fenyvesek, rétek, sziklák és mindent elbizonytalanító, sejtetve elfedő tejfel. Jól időzítünk, mikor úgy döntünk, csak az utolsó nap hódítjuk meg a szentély fölött tornyosuló, 2207 méteres Gargas-t: a felhők udvariasan oszlani kezdenek, s feltárul előttünk a két-háromezres csúcsokkal szabdalta körpanoráma.

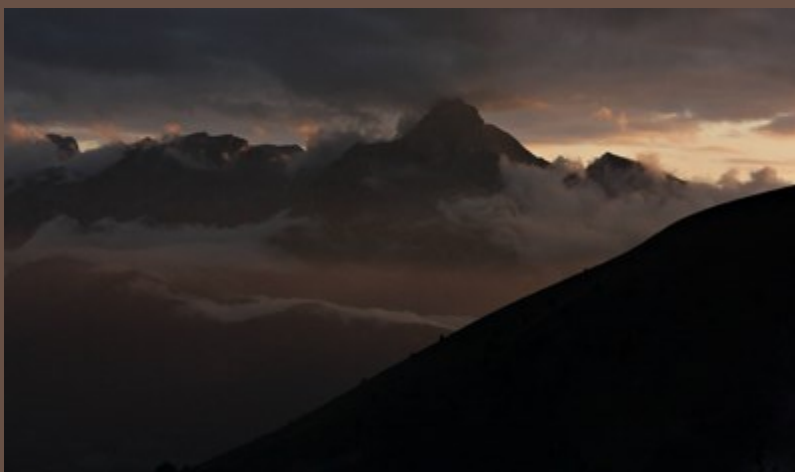
Az előadásra kapkodva készülünk, hiszen az ellopott laptopokkal együtt elvesztek a legfrissebb feliratfordítások is, márpedig itt a nemzetközi zarándoktársaság három nyelvű feliratozást

OSONÓ NAPLÓ

igényelne. Szerencsére a kegyhely köré épült hotel és étterem üzemeltetői között néhány segítőkész nagyváradi magyar srácot is találunk. Olivér és barátai nemcsak a felmerülő problémák megoldásában nyújtanak segédkezet, de nekik köszönhetően talán végre sikerül lengyel kapcsolatot is szereznünk, és elkészül az előadás lengyel feliratozása is.

Hiteles, igaz, bátor, aktuális, a fiatalok nyelvén szól – az előadás utáni megszólalások arról tanúskodnak, sikerült megszólítanunk közösségünket. Érdekesek ugyanakkor az itt-ott megfogalmazódó ellenvetések is... Milyen nehezen értik meg a kisebbségi lét fogalmát, mennyire nem tudnak mit kezdeni a látszólagos ellentmondással, hogy magyarok készítenek előadást romániai statisztikákra hivatkozva, egyáltalán, hogy a saját közvetlen környezetünk problémáit bemutatva próbálunk párbeszédet kezdeményezni a világ távoli pontjain... Ennyire hárítanak az önreflexió lehetőségét? Vagy ez csupán a lokalitás helyett globális gondolkodást képviselő missziós közösség sajátja? Hiszen lengyeltől burmain át malgasig mindenféle náció összegyűlik itt – s egy közösséget alkot. S mégis, ahogy a végén père Manuel megáld minket, arról beszél, hogy mennyi párhuzam van köztünk: mi is ugyanazért könnyezünk, mint a La Salette-i Szűz; ugyanarra mutatunk rá, s ugyanazon próbálunk változtatni, mint a saletiók szerzetesek. Azzal búcsúzik, hogy egy ismerőse felel azért a vatikáni kulturális programsorozatért, amelyet Ferenc pápa is rendszeresen látogat – szól egy pár szót az érdekünkben, s legközelebb tán ott találkozunk...

OSONÓ NAPLÓ

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 5.

2015. szeptember 1., egy Marseilles melletti autópálya-pihenőben (FR)

(rablás)

Mucha, ébren vagy? – hagyjál, Erik, aludjál... – de te nem láttad? – mi van már?! – a kocsinál... – miről beszéltek? – valaki... – menjél, nézd meg! – de hát nyitva... – nyilván, a lányok bent alszanak... – de valaki itt állt... – mi a...?! – baszzus, a táskák... – de hogy?! – azt hittem, Misi az... – és a laptopok! – lányok, nem ébredtetek fel? – mi van?!... – kábé olyan magas volt, meg a pólója is ugyanolyan piros... – a 112 nem veszi fel! – meg mintha lettek volna még hárman... aztán elhajtottak... – végre! de géphang... – meg a kabátom is... – szinte a fejed alól! – hol a mobilom? – hallo! nous avons être voler... – jönnek? – na de mire... – hátha a következő pihenőben is akcióznak... – úristen, és ha felébredtem volna... – mindenki beszállt? – de hát úgyse... – 04:32.

Veszteségeink:

- útleveél (4db)
- személyi igazolvány (3db)
- egészségügyi biztosítás (1db)
- jogosítvány (2db)
- bankkártya (7db)
- laptop (4db)
- mobiltelefon (3db)
- fényképezőgép (1db)
- készpénz (€, £, HUF, RON)
- minden egyesületi dokumentum és pecsét
- a teljes Osonó-archívum
- ruhanemű
- könyvek
- tisztálkodási szerek

OSONÓ NAPLÓ

- frissen beszerezett szuvenírtárgyak
- ésatöbbi...

EURÓPAI TURNÉNAPLÓ / 4.

2015. augusztus 28., Girona (ES)

Egy fesztivál mindig nagyon kényelmes.

A turnébusz a parkolóban, mi egy rendezett kis hostelban, bőséges ebédek, esténként néhány előadás, hosszúra nyúlt éjszakák és még hosszabb lustálkodások. De az Osonó: színházműhely. A műhelymunka pedig nem szünetel. Végre van idő beszélgetni, eszmét cserélni, vitázni – mi másról, mint színházról, művészetről; az élet nagy, lebegős kérdéseiről.

Meddig terjed az alkotó felelőssége: csak az alkotásért vagy a nézőért is felel? Létezik-e „cél”-közönség? Mennyiben érvényes az a formanyelv, amely csak szűk réteget szólít meg? Elvárható-e, hogy az alkotó kutassa, ismerje befogadóit?

Hiteles-e az a művészi jelrendszer, amely megelőzi korát? Kell-e különbséget tenni színház és más művészetek jelkulcsai közt?

Mit értünk egyáltalán színházi nyelv alatt? Mennyiben lényegi eleme a szöveg egy színházi előadásnak? A szöveg ruhazza fel értelemmel az előadást, vagy fordítva, az értelmezi a szöveget? Vajon van-e összefüggés a magyar színjátszásra olyannyira jellemző szöveg-színház és a magyar irodalom líráközpontúsága közt?

Létezik-e objektív mércéje az esztétikai minőségnek? Befolyásolhatják-e egy előadás megítélését a körülmények? Létezik-e „ahhoz képest jó” előadás?

Van-e létjogosultsága a gyenge színháznak, öröndetes-e a lelkes amatőrök buzgalma? Érdemes-e rossz előadást nézni laikusként – s érdemes-e színészként? Mitől lesz érvényes egy színházi pillanat?

Egy fesztivál mindig nagyon stresszes.

OSONÓ NAPLÓ

Végső soron minden egyfelé mutat: sikerül-e az előadás... A szervezők mediterrán lezzersége feletti aggodalom, bizonytalankodás a technikai lehetőségek körül, ügyetlenkedés a feliratozással és lámpaláz. Gironában mégis minden olyan magától értetődően egyszerű. A Sala la Planeta tere tele energiával, a helyi technikusok olyan lelkesen segédkeznek, mintha a saját bemutatójukra készülnének, a felmerülő problémák is gyorsan megoldódnak. Komoly feladatnak tűnik a könnyed komédiákhoz szokott katalán közönséget elmélyíteni, a visszajelzések alapján azonban úgy tűnik, ez végül mégis sikerült. Gardedámunk, Ovidi, egy technikus és egy Romániából elszármazott helyi színésznő benyomásait videóinterjúban is rögzítjük, de élénken érdeklődik a társulat iránt egy helyi újságíró is, a gironai művészeti egyetem egyik tanárnőjével pedig közös projektről egyeztetünk: szeretné, ha nemcsak az előadást mutatnánk be hallgatóinak, de tréningeket is tartanánk, sőt felmerült, hogy a társulat színész-tanár tagjai szakszemináriumot is tartsanak a katalán diákoknak.

Egy fesztivál mindig nagyon hálás. Ahogyan mi is, neki.

2015. augusztus 25-26., Girona (ES)

Hódolat Katalóniának: George Orwell első komoly művének címe, spanyol polgárháborús tapasztalatainak összegzése, az Állatfarm és az 1984 megírásában kiteljesedő politikai eszmélkedésének kezdete. Emellett a magunk lelkiállapota is, két itt töltött nap után.

OSONÓ NAPLÓ

A száztízezres Girona a kozmopolita Barcelona után a Katalán Autonóm Közösség legnagyobb s mindenképpen legkatalánabb városa. Először nyugalmával ejt rabul: a mediterrán temperamentum valahogy mégis csöndes rendezettséggel párosul. Az Onyar-part sárga-piros házai Firenzét idézik, s jól harmonizálnak a délszaki szélben mindenütt ott lobogó katalán zászlók hasonló színű sávjaival. Az ódon utcácskák nemcsak minket ejtenek rabul, kedvelt díszletei a filmeseknek is – itt a Parfümöt forgatták, ott épp a Trónok harca aktuális epizódja készül... De a mozgóképes vonatkozások mellett más művészeti ágak jelenléte is jelzi Girona kultúrváros voltát: van itt művészeti és jazzfesztivál is, az élénk színházi életre utaló több játszóhely közt a városi színház épülete pedig igazi építészeti kuriózum, a posztmodern külső rusztikus vasszerkezete meglepő egységet alkot a klasszikus színházbelső aranycirádás terével.

És hát a FITAG – úgymint: Festival Internacional de Teatre Amateur de Girona –, itt tartózkodásunk valódi miéértje. Három kontinens kilenc országának színtársulatai állnak színpadra az öt napon át zajló színházünnepen, a szervezők pedig mindent megtesznek, hogy a résztvevők ne csak adjanak a városnak, de kapjanak is tőle. Nekünk különös szerencsénk van, élénk, lelkes idegenvezetőt is állítanak mellénk, aki nemcsak az óvároson vezet végig céhektől zsidó negyeden át római kori emlékekig, de nyitott a beszélgetésre is – többek között tőle tudjuk meg, mit is jelent a katalán függetlenség.

OSONÓ NAPLÓ

Katalónia Spanyolországon belül autonómiát élvez – mondaná valószínűleg nemcsak a madridi vezetés, de az egyszeri székely is; a katalánok jó része azonban szkepszissel tekint az autonóm állapot élvezeti értékére. Itt az autonómia már adott, a politikai vezetés célja a teljes függetlenedés, amit a lakosság nagyjából fele támogatna is. Az okok számunkra is érdekesek... Amit mindannyian határozottan elutasítottak: hogy nemzetiségi, etnikai kérdésről lenne szó. Kulturális önállóságról már annál inkább – de úgy tűnik, számukra a kettő nem azonos. A nyelv persze itt is első rendű kulturális tényező (a katalán jelentősen különbözik a spanyoltól, inkább a franciára hasonlít) – de korántsem az egyetlen. A spanyol és katalán lakosság keverten él, utóbbi kétnyelvű, ugyanakkor a katalán történelem, mentalitás, hagyományok nagy része különbözik az ország többi tartományától, s úgy látszik, sokan az autonómiát még nem tartják elegendő garanciának ezek megóvására.

Fontosabbnak tűnnek azonban a gazdasági érvek. A terület az ország leggazdagabb, legiparosodottabb régiója, megtermelt javainak azonban csak egy részét kapja vissza a központi költségvetésből, vagyis a központi politikai vezetés a Katalóniából érkező bevételekből igyekszik fejleszteni az ország elmaradottabb tartományait. De nemcsak erről van szó: a tetemes

OSONÓ NAPLÓ

államadósság törlesztőrészletei is komoly veszélybe kerülnének a katalán adóbevételek nélkül – ez pedig azt jelenti, hogy a katalán függetlenség külföldről sem igen számíthat támogatókra, hiszen az erős gazdaságok (elsősorban Németország) mind az „anyaország” hitelezői... Hogy mennyi igazság van a többi panaszban (valóban a katalán gyermekvállalási kedvet próbálják-e lohasztani a méregdrága óvodai helyekkel, tényleg csak a régió gazdasági potenciáljának rontása magyarázza-e, hogy újabban elkerülik a vasúti fejlesztések stb.) vagy ezek csak a Franco-diktatúra tényleges katalánellenességéből visszamaradt összeesküvés-elméletek, azt csak találgatni tudjuk...

Mindenesetre bőven van miről gondolkodnunk, töprenkednünk, párhuzamokat vonnunk a citromgerezddel szervírozott tőkehalfilé mellett. Csak arra rezzenünk föl, ahogy románul ránk köszönnek: a polgármester az és iași származású felesége, akik a helyzet tisztázása után gyorsan és fennakadás nélkül váltanak angolra; csak jó éjszakát szerettek volna kívánni, meg sok sikert a holnapi előadáshoz – s egymásba karolva ők is hazafelé veszik az utat. Hát, igen; ízlelgetjük az Orwell-regény címét...

2015. augusztus 24., Verona (IT)

Hegyek, alagút, viadukt, sziklás folyómeder a mélyben, hegyek és újra csak hegyek. Ezerszáz kilométeres, sofőrt és utast egyaránt megpróbáló autózás után érjük el következő állomásunkat.

OSONÓ NAPLÓ

A helyszín drámai, Romeo és Júlia tragédiájának városa, Verona; a látkép festői – szállásunk a fellegvár falai közt szőlőlugasok árnyékában megbúvó kemping, alattunk százméteres mélységben pislognak a történelmi utcák kandeláberei. Körülöttünk minden a genius locit hirdeti, de a kempingben pezsgő élet nem hagyja, hogy a múltba révedjünk, sőt érezzük: a „szabad szerelemet” kivívó s annak áldozatul eső szerelmesek tragédiája éppolyan korszakforduló konfliktusairól mesél, amilyenben ma is élünk; mi is erről szeretnénk tudósítani a színház nyelvén: a ránk szakadt szabadság felelősségéről...

A szabadtéri előadást a zimankós idő egy szűk közösségi helyiségbe száműzi; komoly kihívás az aszimmetrikus, oszlopokkal tagolt, nyomott kis tér színésznek, nézőnek egyaránt. Végül mégis megszületik a színház misztériuma – az előadás után kéttucatnyi közönségünk nem mozdul; még fél órát ülnek a terem csendjében, amelynek szakralitását nem is a bejátszott ortodox zenei aláfestés, hanem az ő jelenlétük adja. A kölcsönösség kivételes pillanata: most ők ajándékoznak bennünket – figyelmük minket is bevon, közéjük ültet; együtt hallgatunk.

OSONÓ NAPLÓ

Később aztán lesz alkalom az élmények verbalizálására is. Olaszok, németek, osztrákok, franciák. Egyhangúlag állítják, hogy ilyen mélyen még nem érintette őket színházi esemény. (Van, aki ezt soknak is érzi – ritkán kerül ilyen intim közelségbe saját mélyrétegeivel, s hiányolja a tapsot, amely kiszakíthatná ebből a frusztráló állapotból. Az a selyma rendező meg csak mosolyog mindezen...) Meglepően sokat tudnak Romániáról, különösen annak kommunista múltjáról, de hogy mi a háttére egyetlen valóban aktuális tapasztalatuknak – hogy Európa-szerte mindenütt találkozni szerencsétlen romániai koldusokkal –, azt csak most kezdik kapiskálni. A reakció azonban nem viszolygás, hanem nyitottság: szívesen ellátogatnának hozzánk, ők kérik, hogy adjuk meg elérhetőségünket. A személyes önreflexió pedig a búcsúzás utánra marad – érezhetően dolgoznak még bennük a látottak.

Mi is indulunk, hiszen újabb ezer kilométer választ el minket a turné következő állomásától – szükségünk is van a vendéglátók által felkínált pizzára, spagettire, olasz borra, hogy kis erőt merítsünk a hosszú úthoz...

2015. augusztus 22., Rákóczi falva (HU)

Turnézunk, újfent – mondhatnánk magabiztos rutinnal... Csakhogy a kilencszemélyes Sprinterben hárman alig egy hete csatlakoztak a társulathoz – új évad, új önkéntesek. Ez a pár nap mégis elég volt arra, hogy annyit legalább mindannyian mondhassunk: turnézunk; így, többes szám első személyben. Gyorsan összekovácsolódott a csapat, a régi előadás újra összeállt, az új tagok új színekkel gazdagították, s a – szakaszonként – vadonatúj román autópályán egyenletes, összeszokott szuszogás ritmusára gördül előre turnébuszunk a határokon átívelő éjszakában. Az első állomás Rákóczi falva, ahol minden együtt van.

OSONÓ NAPLÓ

Egy nagy találkozás

Milosits Dániel. Fogad, pátyolgat, segít s késő éjszakáig szóval tart bennünket. Többek között arról mesél, hogy épp egy komolyabb drámakör szervezését tervezi, ami persze nem egyszerű feladat – a környéken egyelőre a kultúra iránti igény megteremtése a missziós cél...

Finom

ízek

Újra csak Dánielnek és csapatának köszönhetően. Tejföllel vagy bodoki málnalekvárral egyaránt jóízűen fogyasztható lapsánka, pityókatokány és könnyed roséborok (köztük a Taizéből érkezett burgundi).

Érzékeny közönség

Magyarországon legközelebb csak október közepén játszunk, így a szolnoki-rákóczi falvai törzsgárda mellett sokfelől érkeznek érdeklődők, s nézőink több mint fele az előadást követő közönségtalálkozón is velünk marad.

OSONÓ NAPLÓ

Elmélyülő előadás

A zárójelenetet követő döbbszent csend nemcsak nézőt, de régi és új színészt is könnyekre fakaszt; súlya van.

Élénk beszélgetés, aktív közönségtalálkozó

Sokféle nézőpont találkozik, a megszólalások önkritikus hangja minket is - ahogy mindenkit - kemény önreflexióra szólít...

"A családttámogatási rendszerben dolgozva látom, hogy Szolnok megye 30.000 családjának fele nyomorban él..."

"Lehet, hogy beteg az új generáció, de mi tettük azzá."

"Öröklött problémákat görgetünk magunk előtt, és nem látszik, hogy ki akarnánk lépni ördögi köreinkből."

"Nem tudom, a társadalomnak mi a feladata a homoszexualitás jelenségével - de a családban csak az elfogadás, a szeretet lehet a válasz."

"Ezek a problémák személyesen érintenek minket, a saját életünkben vannak jelen; csak nem vagyunk hajlandók velük szembenézni."

"Félünk. Nem beszélünk. Pedig a kommunikáció a javulás egyetlen lehetséges útja."

Van mit emésztgetnünk másnap az ezeregyszáz kilométeres úton Verona felé...

